

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Котляр Ю.В.

«___» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА
БІОБЕЗПЕКИ. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»**

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

В.о. завідувача кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

В.о. директора ННМІ

Т.в.о. начальника НМВ

Мунтян Л.Я.

Зюзін В.О.

Ларичева О.М.

Буряк В.П.

Терентьева Н.О.

Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Охорона праці та охорона праці в галузі	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	226 «Фармація, промислова фармація»	
Спеціалізація (якщо є)	226.01 Фармація	
Освітня програма	Фармація	
Рівень вищої освіти	Магістр фармації	
Статус дисципліни	нормативна	
Курс навчання	1 рік	
Навчальний рік	1-й 2023 – 2024 н. р.	
Номер(и) семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	2-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, пів-групові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	18 год	
	18 год	
	54 год	
Відсоток аудиторного навантаження	40 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Атестація	
Форма підсумкового контролю	2-й семестр - залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Основи охорони праці та охорона праці в галузі» полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю не допущенню травматизму, з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних та соціальних небезпек в природному середовищі, соціумі, навиробництві, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання.

Завдання навчання:

- формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

-набуття студентами компетентностей, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з найбільш загальних питань дисципліни пов'язаних з трактуванням філософських аспектів медицини.

Передумови вивчення дисципліни (міждисциплінарні зв'язки). «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Основи охорони праці та охорона праці в галузі» як навчальна дисципліна:

а) базується на розумінні студентами основних положень і знань з екології, біологічної хімії, медичної та біологічної фізики, біонеорганічної, біоорганічної хімії, нормальної фізіології, та інтегрується з цими дисциплінами;

б) створює теоретичні основи для опанування студентами безпеки життєдіяльності та прогнозування ймовірних ризиків в навколишньому середовищі, вміння використовувати ці знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності ;

в) формує методологічні основи професійного мислення.

Очікувані результати навчання:

Після завершення вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Основи охорони праці та охорона праці в галузі» відповідно до освітньо-професійної програми студент повинен бути здатний (наявність набутих загальних та фахових *компетентностей* на даному рівні освіти):

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до міжособистісної взаємодії та командної роботи;
- здатність використовувати законодавчу базу України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності;
- здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки;
- здатність виробляти (виготовляти) лікарські засоби в умовах аптеки та виконувати технологічні операції у процесі промислового виробництва лікарських засобів;
- здатність здійснювати організаційно-управлінську діяльність аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

Відповідно до освітньо-професійної програми після завершення вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки. Основи охорони праці та охорона праці в галузі» має знати:

- як брати участь у встановленні ділових комунікацій, використанні інформаційно-комунікативних технологій та професійної лексики у повсякденній діяльності;
- як обирати оптимальні методи та способи розв'язування складних та спеціалізованих задач, відшукуючи шляхи вирішення проблемних ситуацій у професійній діяльності;
- як діяти компетентно у відповідності до етичних принципів з усвідомленням соціальних наслідків своєї професійної діяльності;
- як оволодівати певною роллю при входженні в нову ситуацію оточуючого середовища, розуміючи елементи виробничої та соціальної адаптації;
- як дотримуватися вимог санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці, правил техніки безпеки та протипожежної безпеки у професійній діяльності;
- як сприяти процесу обміну об'єктивною, зрозумілою, точною фармацевтичною інформацією з гарантуванням її конфіденційності;
- як здійснювати необхідні види робіт, пов'язаних з промисловим/аптечним виробництвом (виготовленням) лікарських засобів.

має вміти:

- вміти спілкуватися професійною лексикою;
- вміти оптимально вирішувати проблемні ситуації у професійній діяльності;
- усвідомлювати соціальні наслідки своєї професійної діяльності;
- вміти використовувати знання з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час професійної та соціальної адаптації;
- дотримуватися вимог санітарно-протиепідемічного режиму, охорони праці, правил техніки безпеки та протипожежної безпеки у професійній діяльності;
- сприяти процесу обміну об'єктивною, зрозумілою, точною фармацевтичною інформацією з гарантуванням її конфіденційності;
- керуватися основними правилами з охорони праці та безпеки життєдіяльності при здійсненні необхідних видів робіт, пов'язаних з промисловим/аптечним виробництвом (виготовленням) лікарських засобів;
- керуватися нормативними документами та законами з охорони праці та безпеки життєдіяльності під час здійснення організаційно-управлінської діяльності аптечними закладами та їх структурними підрозділами;
- дотримуватись правил з безпеки життєдіяльності та охорони праці при виготовленні лікарських засобів;
- дотримуватись технології виготовлення лікарських засобів .

Розроблена програма відповідає ***освітньо-професійній програмі (ОПП)*** та орієнтована на формування ***компетентностей***:

загальні (ЗК) – ЗК1,ЗК2,ЗК5,ЗК7,ЗК8,ЗК9,ЗК10,ЗК11,ЗК12,ЗК13 ОПП:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії;
- Вміння виявляти та вирішувати проблеми;
- Здатність до міжособистісної взаємодії та командної роботи;
- Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо;
- Здатність вчитися і бути сучасно навченим;

- Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- Здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, дотримуватись та пропагувати здоровий спосіб життя;
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт
фахові (ФК) – ФК1, ФК2, ФК3, ФК7, ФК10 ОПП:
- Здатність використовувати законодавчу базу України та дотримуватися вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.
- Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.
- Здатність застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.
- Здатність виробляти (виготовляти) лікарські засоби в умовах аптеки та виконувати технологічні операції у процесі промислового виробництва лікарських засобів.
- Здатність здійснювати організаційно-управлінську діяльність аптечними закладами та їх структурними підрозділами.

Відповідно до освітньо-професійної програми очікувані **програмні результати навчання (ПРН)** включають вміння **ПРН2, ПРН5, ПРН7, ПРН8, ПРН15, ПРН22, ПРН25 ОПП:**

ПРН 2. Знання та розуміння з метою проектування майбутньої професійної діяльності з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармацевтичної галузі

ПРН 5. Знання вимог до санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму аптечних закладів та основ промислової асептики при виробництві ліків на фармацевтичних підприємствах; основ безпеки життєдіяльності та охорони праці.

ПРН7. Знання та розуміння принципів організації роботи та управління

аптечними закладами та їх структурними підрозділами

ПРН8. Знання та розуміння основних закономірностей технологічних процесів, пов'язаних з промисловим/аптечним виробництвом (виготовленням) лікарських засобів.

ПРН15. Дотримуватися фармацевтичного порядку і санітарно-гігієнічного режиму, виробничої санітарії та охорони навколишнього середовища, основ безпеки життєдіяльності, охорони праці та пожежної безпеки фармацевтичної промисловості і підприємств оптового та роздрібного фармацевтичного сектору.

ПРН22. Здійснювати необхідні види робіт, пов'язані з виробництвом лікарських засобів в промислових умовах

ПРН25. Практикувати невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини у невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я.

3. Програма навчальної дисципліни:

Блок 1. Безпека життєдіяльності.

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек. Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки, як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Другою, не менш важливою характеристикою небезпеки, а точніше мірою можливої небезпеки, є частота, з якою вона може проявлятися, або ризик.

Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на

людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.

Тема3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості.

Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС. Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних проблем. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму

Тема4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Управління силами та засобами ОГ під час НС. Зміст та обсяг першої медичної допомоги населенню. Норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Загальні норми законодавства, законодавчих

актів. Правових актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.

Блок 2. Основи охорони праці та охорона праці в галузі.

Тема 5. Вступ. Загальні питання охорони праці.

Правові та організаційні основи охорони праці. Закон України «Про охорону праці». Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.

Тема 6. Стандарти в галузі охорони праці.

Державне управління охороною праці. Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський

контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Тема 7. Організація охорони праці на підприємстві.

Навчання з питань охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи. Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Вдома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.

Тема 8. Основи виробничої безпеки. Електробезпека.

Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах. Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану

пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.

Структура навчальної дисципліни

Денна форма:

№ теми	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, пів-групові)	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Блок 1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці та охорона праці в галузі				
1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек	2	2	6
2	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2	2	6
3	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС	2	2	6

4	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС. Управління силами та засобами ОГ під час НС. Зміст та обсяг першої медичної допомоги населенню	2	2	6
Усього за блоком 1:		8	8	24
Блок 2. Основи охорони праці та охорона праці в галузі.				
5	Вступ. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці. Закон України «Про охорону праці»	2	2	6
6	Стандарти в галузі охорони праці. Державне управління охороною праці	2	2	6
7	Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці	2	2	6
8	Основи виробничої безпеки. Електробезпека. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах . Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.	2	2	7
9	Дії персоналу при виникненні надзвичайних ситуацій .Евакуація	2	1	7

10	Підсумкова контрольна робота	-	1	-
Усього за блоком 2:		10	10	32
Всього за курсом-90 Кредитів ECTS-3		18	18	56

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1 План лекцій

№	Тема заняття / план
Блок 1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці та охорона праці в галузі	
1	<p>Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.</p> <p>Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Другою, не менш важливою характеристикою небезпеки, а точніше мірою можливої небезпеки, є частота, з якою вона може проявлятися, або ризик.</p>

2	<p>Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Техногенні небезпеки та їхні наслідки</p> <p>Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.</p>
3	<p>Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС</p> <p>Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.</p> <p>Види тероризму</p>

4	<p>Тема 4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС. Управління силами та засобами ОГ під час НС. Зміст та обсяг першої медичної допомоги населенню</p> <p>Норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Загальні норми законодавства, підзаконних актів. Правові них актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.</p>
<p>Блок 2. Основи охорони праці та охорона праці в галузі</p>	
5	<p>Тема 5. Вступ. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці. Закон України «Про охорону праці»</p> <p>Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП. Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат</p>

6	<p>Тема 6. Стандарти в галузі охорони праці. Державне управління охороною праці</p> <p>Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.</p>
7	<p>Тема 7. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці</p> <p>Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка. Стимулювання охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи. Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.</p>
8	<p>Тема 8. Основи виробничої безпеки. Електробезпека. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах</p> <p>Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.</p>

	<p>Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками.</p> <p>Пожежна безпека як складова охорони праці в медичній галузі.</p>
9.	<p>Тема 9 Дії персоналу при виникненні надзвичайних ситуацій.</p> <p>Евакуація.</p> <p>Оповіщення працівників. Ліквідація наслідків уражень Проведення евакуації та рятувальних робіт.</p>

4.2 План практичних (семінарських, лабораторних, пів-групових) занять

№	Тема заняття / план
Блок 1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці та охорона праці в галузі	
1	<p>Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.</p> <p>1) Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності.</p> <p>2) Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.</p> <p>3) Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна.</p>

2	<p>Тема 2. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Техногенні небезпеки та їхні наслідки</p> <p>1) Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту.</p> <p>2) Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.</p> <p>3) Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.</p>
3	<p>Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС</p> <p>1) Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни.</p> <p>2) Охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб.</p> <p>3) Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження, види тероризму.</p>
4	<p>Тема 4. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС. Управління силами та засобами ОГ під час НС. Зміст та обсяг першої медичної допомоги населенню</p>

	<p>1) Норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Загальні норми законодавства, підзаконних актів. Правові них актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС.</p> <p>2) Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу.</p> <p>3) Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.</p>
Блок 2. Основи охорони праці та охорона праці в галузі	
5	<p>Тема 5. Вступ. Загальні питання охорони праці. Правові та організаційні основи охорони праці. Закон України «Про охорону праці»</p> <p>1) Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні розділи дисципліни «Основи охорони праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці.</p> <p>2) Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.</p> <p>3) Фінансування охорони праці. Основні принципи і джерела. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат</p>
6	<p>Тема 6. Стандарти в галузі охорони праці. Державне управління охороною праці</p>

	<p>1) Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.</p> <p>2) Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права.</p> <p>3) Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.</p>
7	<p>Тема 7. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань. Основи фізіології та гігієни праці</p> <p>1) Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. Структура і чисельність служб охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.</p> <p>2) Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для вихованців, учнів, студентів. Стажування (дублювання) та допуск працівників до самостійної роботи.</p> <p>3) Основи фізіології праці. Роль центральної нервової системи в трудовій діяльності людини. Втома. Гігієна праці, її значення. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.</p>
8	<p>Тема 8. Основи виробничої безпеки. Електробезпека. Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах</p> <p>1) Електробезпека. Дія електричного струму на організм людини. Електричні травми. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.</p> <p>2) Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом.</p> <p>3) Основи пожежної профілактики на виробничих об'єктах Показники</p>

	вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин.
	Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Вивчення питань пожежної безпеки працівниками. Евакуація 1) Пожежна безпека як складова охорони праці в медичній галузі. 2) Оповіщення працівників. 3) Ліквідація наслідків, проведення рятувальних робіт
9	Тема 9. Підсумкова контрольна робота

4.3

Завдання для самостійної роботи

№ п.п.	ТЕМА	Кількість годин
БЛОК 1: БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ		
1.	Підготовка до практичних занять (теоретична підготовка, опрацювання практичних навичок)	2
2.	Проходження он-лайн курсів та он-лайн тестування	-
3.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять Блок 1 (список додається)	18
4.	Індивідуальна робота	2
5.	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	2
РАЗОМ		24
БЛОК 2: ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ		
1.	Підготовка до практичних занять (теоретична підготовка, опрацювання практичних навичок)	2
2.	Проходження он-лайн курсів та он-лайн тестування	2
3.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану	22

	аудиторних занять Блок 2 (список додається)	
4.	Індивідуальна робота	4
5.	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	2
РАЗОМ		32

Важливе значення в керівництві самостійною роботою студентів відводиться індивідуальним та груповим консультаціям, їх мета - допомогти студентам у вивченні того чи іншого питання, в правильній організації самостійної роботи над вивченням предмета.

Успішність підготовки до практичних занять і складання заліку значною мірою залежить від організації самостійної роботи. Для здійснення самостійної роботи студентам рекомендується ознайомитись з навчально-методичною літературою, перелік якої наведено в списку рекомендованої літератури, а також публікаціями періодичних видань. Рекомендовану літературу необхідно вивчати систематично, згідно із списком і в такій послідовності:

- а) ознайомитись за навчальною програмою із змістом кожної теми;
- б) засвоїти навчальний матеріал, що відноситься до конкретної теми;
- в) дати відповідь на контрольні запитання відповідної теми;
- г) виписати всі незрозумілі питання для розгляду її на консультації.

При вивченні навчального матеріалу необхідно використовувати звіти підприємств та інші держала інформації, аналізуючи зміни показників за методикою, поданою в підручниках.

За результатами контролю студентам виставляють оцінки в журналах поточної успішності. Підсумковий контроль знань у вигляді заліку здійснюється за контрольними питаннями і завданнями.

Теми самостійних робіт

Блок 1.

1. Безпека життєдіяльності як наука і навчальна дисципліна. Зв'язок дисципліни "Безпека життєдіяльності" з іншими науковими дисциплінами.

2. Основні поняття та їх визначення у безпеці життєдіяльності. Класифікація небезпек та їх джерела.

3. Основні характеристики природного, соціального та техногенного середовища. "Техносфера" у системі безпеки життєдіяльності людини. Особливості стану екологічної безпеки України.

4. Зовнішнє природне середовище. Біосфера. Основні компоненти біосфери. Ноосфера. Система "Людина-життєва середовище" та елементи. Характеристика окремих компонентів життєвого середовища людини.

5. Оцінка небезпек. Поняття про ризик. Критерії ризику. Характеристика небезпечних геологічних, метеорологічних, гідрологічних процесів і явищ, вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дій.

6. Характерні особливості людини, як елемента біосфери. Потреби людини на рівні забезпечення життєдіяльності.

7. Роль аналізаторів в оцінці факторів системи "людина-середовище існування". Характеристики основних аналізаторів. Психофізіологічні властивості аналізаторів. Психологічні аспекти забезпечення безпеки життєдіяльності. Особливості психіки людини. Темперамент, мислення, увага, емоційні якості людини.

8. Комплексна оцінка ризику впливу негативних антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини-вода. Комплексна оцінка ризику впливу негативних антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини-повітря.

9. Комплексна оцінка ризику впливу негативних антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини шум. Комплексна оцінка ризику впливу негативних антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини-вібрація.

10. Комплексна оцінка ризику впливу негативних антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини-електромагнітні хвилі. Комплексна оцінка ризику впливу негативних антропогенних чинників на безпеку та здоров'я людини-електромагнітні поля.

11. Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.

Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія. Визначення, сутність і предмет вивчення. Формування здорового способу життя.

12. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику. Спосіб життя (поняття), його особливості в сучасних умовах. Вплив способу життя на безпеку життєдіяльності людини. Шкідливі звички. Психофізіологічний професійний відбір.

13. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів. Пандемії, епідемії.

14. Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Класифікація радіаційних аварій. Механізм дії іонізуючих випромінювань на організм людини. Нормування іонізуючого випромінювання. Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності.

15. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Соціальні фактори, сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.

16. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості.

17. Вплив харчування на життєдіяльність людини. Визначення безпеки харчових продуктів. Вимоги до якості та безпеки харчових продуктів. Харчові добавки, їх роль для підвищення смакових якостей харчових продуктів. Показники шкідливості харчових продуктів. Генетично модифіковані харчові продукти та їх вплив Токсичні речовини у продуктах харчування.

18. Забруднення харчових продуктів радіонуклідами. Харчові отруєння від вживання небезпечних продуктів (мікробної та немікробної природи).

Блок 2.

1. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.
2. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ 268 від 30.09.94"Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я".
3. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЛПЗ), структура, чисельність, основні завдання і функції.
4. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
5. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.
6. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці.
7. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій.
8. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.
9. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників. Наказ МОН України о 563 від 01.08.2001 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах».
10. Гігієна та фізіологія праці-визначення, мета, задачі, методи досліджень. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

11. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.

12. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.

13. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її Виникнення. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.

14. Класифікація праці медичних працівників.

15. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

16. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

17. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

18. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.

19. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів різного профілю (хірургічного, терапевтичного, стоматологічного та ін.).

20. Особливості професійної та виробничого обумовленої захворюваності медичних працівників.

21. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників.

22. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.

Індивідуальні завдання

Підбір та огляд наукової літератури за тематикою програми на вибір студента з написанням реферату та його прилюдним захистом.

Підбір та огляд наукової літератури за тематикою науково-дослідної роботи кафедри з підготовкою наукової доповіді на засіданні СНТ або на

студентських конференціях.

Експериментальне дослідження за тематикою науково-дослідної роботи кафедри з публікацією результатів в наукових виданнях.

Оцінювання індивідуального завдання здійснюється відповідно до критеріїв та балів окремого практичного заняття .

Вимоги до оформлення:

Студенти виконують один з запропонованих варіантів індивідуальної роботи. Документ, який здається викладачу, складається з:

- титульного листа, на якому вказується назва вищого навчального закладу та його підпорядкування, найменування кафедри, тема, номер варіанту, прізвище та ініціали автора роботи, місто, де знаходиться університет та рік виконання;

- основного змісту роботи, у якому відображені завдання, поставлені перед студентом;

- списку використаних джерел.

Типові тестові задачі для розв'язування на практичних заняттях:

1. Які складові частини електромагнітного випромінювання що впливають на БЖД людини ви знаєте? а) альфа і бета випромінювання б) ультрафіолетове, рентгенівське гама-випромінювання в) потік нейтронів
2. Назвати основні чинники, що зменшують густину озонового екрану Землі? а) збільшення концентрації вуглекислого газу в атмосфері б) ядерні випробовування в) використання фреонотехнологій, тектонічні процеси
3. Виберіть ознаки, що притаманні надзвичайній ситуації: а) часткова зміна клімату, часткова міграція людей б) незначне порушення екологічної рівноваги в) матеріальні збитки, людські жертви, припинення економічної діяльності
4. Які основні шляхи забруднення ґрунту радіоактивними речовинами ви знаєте? а) об'єкти атомної промисловості б) аварії АБС, могильники р/а речовин в) викиди АЕС.

5. Назвіть основні показники моделі безпечної технічної системи: а) атестований персонал, екологічність проекту б) естетичність, використання нових технологій в) безпечний проект, автоматичне керування. повна електробезпека
6. Яке явище є основним чинником антропогенного потепління на Землі а) парниковий ефект
б) озонові діри в) діяльність вулканів Землі
7. Визначте причинами яких легеневих захворювань являються викиди шкідливих речовин об'єктами промисловості: а) силікоз, антракоз, сидероз б) туберкульоз, порок серця в) онкологічні захворювання
8. Які ви знаєте зони радіоактивного забруднення: а) зони повного, середнього, слабого забруднення б) осередок забруднення, зона розповсюдження р/а речовин в) зони А, Б, В
9. Як ді ударна хвиля на людину? а) викликає опіки відкритих частин тіла та ураження очей
б) викликає променеву хворобу в) викликає контузії, призводить до смертельних наслідків
10. Які шляхи попередження розповсюдження інфекційних захворювань ви знаєте? а) обеззаражування б) карантин, обсервація в) санітарна обробка
11. Етичність вилучення органів від мертвого донора припускає: а) відсутність моральних і законодавчих обмежень; б) при житті юридично оформлена згода донора;
с) умова відсутності висловлених донором при житті заперечень проти забору органів;
d) умова згоди родичів; е) немає перешкод, коли це робиться в інтересах науки й суспільства.
12. В Україні трансплантація може проводитися без згоди донора, якщо донор: а) померла людина, причому ні він, ні його родичі не протестували проти використання його органів; б) громадянин іноземної держави; с) громадянин країни, що знаходиться в стані війни з Україною; d) психічно неповноцінний; е) особливо небезпечний злочинець, засуджений на довічне ув'язнення;

13. Головною особливістю стовбурових клітин є те, що: а) в ембріональній стовбуровій клітині відсутня спеціалізація; б) вони довго не можуть існувати без організму. с) їх важко пересаджувати. d) вони важко приживаються. е) з них легко вирощувати внутрішні органи

14. Введення ембріональних клітин у дорослий організм і приживлення їх серед старіючих і патологічно змінених клітин створює унікальну ситуацію: а) на старі клітини і органи починають діяти найпотужніші фактори оновлення і розвитку, завдяки чому стає можливим “омолодження” організму б) старі клітини пригнічують молоді клітини. с) ніяких змін не відбувається. d) Виникають швидше онкологічні захворювання е) Людина молодшає на декілька десятків років

15. Для чого, на вашу думку, лікарю необхідно дотримуватися в інформуванні пацієнта таких правил як поступовість і делікатність: а) для дотримання регламенту б) для поліпшення взаємовідношення з пацієнтом с) для запобігання можливому суїциду d) для дотримання юридичних формальностей е) для запобігання можливому судовому процесу.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Для успішного проходження курсу достатньо використання літературних джерел, що знаходяться в бібліотеках університету та міста, мережі Інтернет, програмне забезпечення - MS Word, Excel.

Студентам дається також можливість використання навчально-наукової літератури з бібліотеки кафедри і медичного інституту Чорноморського національного університету імені Петра Могили, а також електронних посібників, які завантажено у систему Moodle.

5 Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (залік)

1. Проблеми БЖД, що виникли у зв'язку з розвитком науки і техніки.
2. Небезпека: визначення, види небезпек.
3. Людина і середовище її мешкання.

4. Біосфера, її будова.
5. Психофізіологічні особливості людини: пам'ять, види, властивості.
6. Мислення, сенсомоторні реакції, воля і їх вплив на БЖД.
7. Емоції, види темпераментів і їх вплив на БЖД.
8. Фізичні чинники навколишнього середовища і їх вплив на життєдіяльність.
9. Хімічні чинники виробничого середовища. Класифікація шкідливих речовин.
10. Гранично-допустима концентрація шкідливих речовин в повітрі, робочої зоні: визначення, поняття про однонаправлену і незалежну дію шкідливих речовин.
11. Оптимальні і допустимі метеоумови.
12. Пил - визначення, класифікація, дія на організм.
13. Вібрація, шум - негативна дія на здоров'я людини.
14. Умови життєдіяльності людини, класифікація.
15. Електробезпека, електротравми.
16. Чинники зниження життєдіяльності.
17. Побутові чинники небезпеки.
18. Шляхи підвищення життєдіяльності людини.
19. Спосіб життя і його вплив на здоров'я людини.
20. Загальні відомості про горіння; чинники, необхідні для процесу горіння; гомо- і гетерогенне горіння.
21. Види горіння, групи горючості.
22. Принципи гасіння речовин, що горять; засоби гасіння.
23. Закон України про охорону праці: поняття, сфера дії, законодавство про охорону праці.
24. Охорона праці неповнолітніх.
25. Охорона праці жінок.
26. Основні принципи державної політики в області охорони праці.

27. Державні органи управління і контролю за охороною праці.
28. Види травм.
29. Рани - визначення, види. Кровотечі, види, способи зупинки.
30. Перша допомога потерпілому від нещасного випадку.
31. Опіки електричні, хімічні, термічні - перша допомога.
32. Наркотики і наркоманія. Визначення, причини розповсюдження. Токсикоманія.
33. Алкоголь і алкоголізм - дія на організм, працездатність і психофізіологічні здібності.
34. Нікотин і нікотиноманія. Дія на організм.
35. Ядерне знаряддя, вражаюча дія.
36. Радіоактивне зараження.
37. Хімічна зброя, види і дія на людину.
38. Бактеріологічна зброя.
39. Колективні засоби захисту.
40. Засоби індивідуального захисту.
41. Задачі системи управління охороною праці на підприємстві.
42. Обов'язки власника щодо створення і забезпечення функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.
43. Служба охорони праці підприємства.
44. Місце комісії з охорони праці у системі управління охороною праці на підприємстві.
45. Небезпечні та шкідливі фактори виробництва.
46. Робітничий шум та його вплив на робітника.
47. Вплив вібрації на робітників та засоби для його зниження.
48. Безпека електричного струму.
49. Засоби індивідуального захисту від дії електричного струму.
50. Засоби індивідуального захисту від іонізуючого випромінювання.
51. Засоби тушіння пожеж.
52. Вогнегасники.

53. Інтегральна оцінка шкідливих та небезпечних факторів.
54. Класи умов праці за ступенем шкідливості та безпеки.
55. Визначення безпеки шуму та вібрації.
56. Показники важкості трудового процесу, за якими визначають класи умов праці.
57. Основні поняття, що застосовують в гігієнічній класифікації.

Приклад залікового білету

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Рівень вищої освіти – бакалавр фармації

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»

Навчальна дисципліна

Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі

Варіант № 0

1. Проблеми БЖД, що виникли у зв'язку з розвитком науки і техніки.
2. Емоції, види темпераментів і їх вплив на БЖД.
3. Задачі системи управління охороною праці на підприємстві.
4. Засоби тушіння пожеж.

Затверджена на засіданні кафедри гігієни, соціальної медицини та громадського здоров'я. Протокол № ____ від _____ 20 р.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

д.мед.н, проф. Зюзін В.О.
к.тех.н., доцент (б.в.з.) Мунтян Л.Я.

Приклад підсумкової контрольної роботи

Варіант 1

1. Розв'язати тестові завдання:

1. Назвіть негативні фактори які виникають в результаті діяльності підсистеми людина - навколишнє середовище: а) природні та антропогенні фактори б) механічні, біологічні фактори в) небезпечні та шкідливі фактори
2. Ризик це: а) Коли людина збирається зробити щось небезпечне б) Кількісна характеристика безпеки в) Якісна і кількісна характеристика безпеки
3. З якими середовищами людина взаємодіє в процесі життєдіяльності в системі "Людина-середовище-техніка"? а) атмосфера, гідросфера, літосфера б) побутове, виробниче, навколишнє в) природне, відкрите, внутрішнє
4. Які основні чинники впливають на ступінь ураження людини змінним електричним струмом?
а) сила і частота струму, електричний опір тіла б) шлях струму в організмі, напруга в) напруга, електричний опір
5. Назви види корпускулярної радіації а) рентген та гамма – промені б) альфа та бета випромінювання в) потік нейтронів, гамма – промені
6. Назвіть токсичні речовини, що викликають у людини алергію: а) свинець, ртуть, бензол
б) формальдегід, лаки, краски в) ціаністий калій, хлор
7. Назвіть головні антропогенні джерела забруднення атмосфери: а) пожежі виверження вулканів
б) об'єкти сільського господарства, електротранспорт в) автотранспорт, теплові електростанції, промислові об'єкти
8. Назвіть санітарні норми штучного освітлення: а) лампи розжарювання 60 Вт, денного світла- 100 Вт б) лампи розжарювання 100 Вт, денного світла 300 Вт в) лампи розжарювання 150 Вт, денного світла 250 Вт
9. Які ви знаєте види інструктажів по техніці безпеки? а) плановий, конкретний, при прийомі на роботу б) індивідуальний, спеціальний в) ввідний, первинний, поточний, позаплановий, цільовий
10. Що таке предмет "Безпека життєдіяльності" та яка мета його вивчення? а) БЖД - це наука, яка розробляє правила поведінки людини по відношенню до

навколишнього середовища б) БЖД - це наука про виживання людини в сучасних умовах в) БЖД - це сукупність знань та правил поведінки, які забезпечують оптимальні умови існування людини

11. Ефективність роботи медичного колективу залежить:

- 1) від психологічного клімату в колективі;
- 2) від фінансових органів;
- 3) від керівництва;
- 4) від взаємовідносин працівників;
- 5) від психологічного клімату в колективі й колегіальності.

12 . Колектив – це група, а група - це не колектив, бо: 1) щоб стати колективом, треба групі пройти великий шлях розвитку;

- 2) колектив об'єднує людей на основі діяльності, корисної для суспільства;
- 3) колектив має свою неофіційну внутрішню сітку взаємовідносин;
- 4) колектив складається з індивідуальностей, які треба об'єднати в групах;
- 5) колектив об'єднує людей на основі професіоналізму;

13. Неформальна група – це: 1) структурний підрозділ закладу;

- 2) група, побудована на службових взаємовідносинах;
- 3) група, побудована на колегіальній основі;
- 4) група, побудована на особистих стосунках;
- 5) група, побудована на психологічній основі;

14. Комунікабельність – це: 1) вроджена риса характеру;

- 2) нормальні взаємовідносини між людьми;
- 3) підлабузництво, фальш;
- 4) правдивість, доброзичливість;
- 5) увага до співрозмовника.

15. Психологічні особливості древніх медиків були пронизані ідеями:

- 1) самопізнання;
- 2) самовиховання;
- 3) методами досягнення внутрішньої гармонії;
- 4) самокорекції;
- 5) самовиправлення психологічних чи фізичних якостей.

2. Розкрити питання:

1. Суб`єкт і об`єкт охорони праці.

Приклад підсумкової контрольної роботи

Варіант 2

1. Розв'язати тестові завдання:

1. *Виберіть правильну відповідь.* Який комітет в Україні виконує функції державного нагляду за охороною праці в усіх галузях народного господарства?

- 1) Державний комітет України по нагляду за охороною праці;
- 2) Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляд) у складі МНС;
- 3) Національна Рада з питань безпеки;
- 4) Державний комітет по нагляду за безпечними веденням робіт у промисловості.

2. Міжнародний стандарт ISO 26 000 «Настанова по соціальній **відповідальності**» (дайте відповідь на теоретичне питання).

3. Система управління охороною здоров'я і безпекою персоналу згідно OHSAS 18001 (дайте відповідь на теоретичне питання).

4. Важкість праці: динамічні, статичні навантаження (дайте відповідь на теоретичне питання).

5. *Виберіть правильну відповідь.* При якій кількості потерпілих нещасний випадок вважається груповим?

- 1) 2 і більше;
- 2) 3 і більше; 3) 5;
- 4) 6.

6. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі (дайте відповідь на теоретичне питання).

7. *Виберіть правильну відповідь.* За величиною загальних енерговитрат організму фізичні роботи поділяються на:

- 1) легкі, важкі;
- 2) легкі, середньої важкості, важкі;
- 3) легкі середні, важкі;
- 4) для чоловіків, для жінок, для підлітків, для інвалідів.

8. Вентиляція і кондиціонування повітря (дайте відповідь на теоретичне

питання).

9. *Виберіть правильну відповідь. Яку вогнегасну речовину Ви рекомендуєте для гасіння устаткування під напругою?*

- 1) вода;
- 2) всі види пін;
- 3) азот;
- 4) хладони, порошки.

10. *Вібрація. Заходи та засоби захисту від вібрації (дайте відповідь на теоретичне питання)*

2. Розкрити питання:

1) Біологічне забруднення довкілля. Біофізіологічна сумісність в системі "людина-середовище".

І так 20 варіантів .

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Методи контролю

- Опитування (перевірка теоретичних знань та практичних навичок).
- Тестовий контроль.
- Написання огляду наукової літератури (рефератів), виконання індивідуальних завдань, їх захист.

Поточний контроль. Перевірка на практичних заняттях теоретичних знань і засвоєння практичних навичок, а так само результатів самостійної роботи студентів. Контролюються викладачами відповідно до конкретної мети навчальної програми. Оцінка рівня підготовки студентів здійснюється шляхом: опитування студентів, рішення й аналізу ситуаційних завдань і тестових завдань, інтерпретації результатів експериментальних і клініко-лабораторних досліджень, контролю засвоєння практичних навичок.

Проміжний контроль. Перевірка можливості використання студентами для клініко-діагностичного аналізу отриманих теоретичних знань і практичних навичок по всіх вивчених темах, а так само результатів самостійної роботи

студентів. Здійснюється на останньому занятті за розділом шляхом здачі практичних навичок, рішення ситуаційних завдань і тестування.

Підсумкова контрольна робота проводиться по завершенню вивчення всіх тем блоку на останньому контрольному занятті семестру.

До проміжного підсумкового контролю (атестація) та підсумкового контролю (екзамен) допускаються студенти, які відвідали всі передбачені навчальною програмою лекції, аудиторні навчальні заняття, виконали в повному обсязі самостійну роботу .

Розподіл балів, що присвоюються студенту

Максимальна кількість балів, що присвоюється студенту – 200 балів, у тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (сума балів за поточну навчальну діяльність та за самостійну роботу студента), за результатами підсумкового контролю – 80 балів.

Оцінка успішності студента

Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
Тема 1	10
Тема 2	10
Тема 3	10
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
Тема 7	10
Тема 8	10
Тема 9	10
Самостійна робота	30
Разом	120
Підсумковий контроль	80
Всього	200

Критерії оцінювання знань

Оцінкою 10 балів 71-80 балів на ПКР та 71-80 балів на іспиті (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 7 балів 61-70 балів на ПКР та 61-70 балів на іспиті (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 4 бали 50-60 балів на ПКР та 50-60 балів на іспиті (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1 Основні:

1. Тарасюк В.С. охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності : підручник / В.С. Тарасюк, Г.Б. Кучанська. – 3-є вид., виправл. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 520 с.
2. ДСТУ 2272-2006 „Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять”.
3. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
4. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
5. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
6. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.

7. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.

8. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.

9. Про охорону праці: Закон України. – К., 1992.

10. Про пожежну безпеку: Закон України. – К., 1993.

7.2. Додаткові:

1. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздій С.П. Безпека життєдіяльності. Охорона праці в медичній галузі : навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ “Медицина”, 2015. – 208 с.

2. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.